

ISSN 1822-119X

Mokytojų ugdymas. 2009. Nr. 12 (1), 85–102

Teacher Education. 2009. Nr. 12 (1), 85–102

Regina TAMULAITIENĖ, Vilhelmina LUKAVIČIENĖ

Šiaulių universitetas • Šiauliai University

KŪNO KULTŪROS SPECIALYBĖS STUDENTŲ SPORTINĖS VEIKLOS MOTYVACIJA: REFLEKSIJŲ ANALIZĖ

MOTIVATION OF STUDENTS OF THE PHYSICAL EDUCATION SPECIALITY FOR THE SPORTING ACTIVITY: THE ANALYSIS OF REFLECTIONS

Anotacija

Straipsnyje analizuojama motyvacija, kaip socialinis, kultūrinis ir edukacinis reiškiny, atskleidžiama jos reikšmė individo saviraiškai, apibendrinami sporto motyvacijos moksliniai tyrinėjimai, išryškunami motyvai ir tikslai, lemiantys sportinę raišką, vidiniai ir išoriniai veiksniai, darantys įtaką sporto praktikos motyvacijai ir universitetinių kūno kultūros studijų pasirinkimui. Taikant kokybinį tyrimą išsiaiškinta studentų sportinės veiklos tikslų ir apsisprendimo motyvų tipai, sportinės veiklos trukmė ir kryptingumas, motyvai, darantys įtaką sporto šakos ir kūno kultūros studijų pasirinkimui. Studentų refleksijos klausimas *Kodėl aš sportuoju ir pasirinkau studijuoti kūno kultūrą?* atskleidė, jog sportinei veiklai kaip ugdymo(-si) veiksniai turi tiek vidiniai, tiek išoriniai motyvai, kurie daro poveikį visapusiškai asmenybės raidai, suponuoją sportinės veiklos trukmę ir kryptingumą – nuo sportinės veiklos pasirinkimo ir tikslų siekimo iki studijų, susijusių su kūno kultūra ir sportu, pasirinkimo bei profesinės karjeros siekį.

Pagrindiniai žodžiai: *sporto motyvacija, vidiniai ir išoriniai motyvai, sportinė veikla, content analizė.*

Įvadas

Motyvacija yra vienas pagrindinių bet kurios tikslingos veiklos, elgesio, veiksmų skatinimas, kuri sukelia įvairūs motyvai. R. Želvio (2001) teigimu, motyvavimas – žmogaus aktyvumą skatinantis ir jo veiklos kryptį lemiantis veiksnys. S. Stonkus (2002, p. 375) motyvaciją apibūdina kaip *visumą motyvų, lemiančių sportininko aktyvumą siekiant užsibrėžto tikslo per pratybas ir varžybas*. Todėl motyvacija sporto raiškai yra vienas aktualiausių komponentų, darančių įtaką pasirinktos veiklos efektyvumui. Sportininkas, kaip ir kitos veiklos asmuo, turi savo

Abstract

The article analyses motivation as a social, cultural and educational phenomenon, discloses its importance for the individual's self-expression, generalises scientific researches into sport motivation, highlights motives and goals that determine sporting expression, internal and external factors which influence motivation for sporting practice and for the choice of university studies of physical education. Qualitative study was employed to find out the types of the goals of the students' sporting activity and of resolve motives, duration and directiveness of the sporting activity, and the motives which influence the choice of the branch of sport and of physical education studies. The question given for students' reflection, "*Why do I go in for sports and why did I choose to study physical education?*" disclosed that the sporting activity as a factor of (self-)education is influenced by both internal and external motives, which influence the personality's versatile development, presuppose duration and directiveness of the sporting activity starting with the choice of the sporting activity and the endeavour of the goals and finishing with the choice of studies related to physical education and sport and the endeavour of professional career.

Key words: *sport motivation, internal and external motives, sporting activity, and content analysis.*

Introduction

Motivation is one of the key incentives of any purposive activity, behaviour and actions, which is caused by various motives. According to R. Želvys (2001), motivation is the factor that encourages a man's activeness and determines the direction of his/her activity. S. Stonkus (2002, p. 375) describes motivation as *the whole of motives, determining the sportsman's activeness, seeking the set goal through practical training and competitions*. Therefore, motivation for sporting expression is one of the most topical components, which influence the effectiveness of the chosen activity. The sportsman, like a person engaged in another activity, has directiveness

elgesio kryptingumą, numato sportinėje raiškoje intensyvumą ir trukmę, gyvenimo tikslus, atsižvelgdamas į reikmių, požiūrio į sporto praktikos kaitą, kurią lemia interesų, polinkių, vertybių, požiūrių, nuostatų, idealų, įsitikinimų, žinojimo, valios, ketinimų ir kt. veiksmų deriniai. Sportinės veiklos motyvacija R. Rychman., J. Hamel, (1995), S. E. Flood., J. C. Hellstedt (2002), R. Malinauskas (1998, 2006) aptariama skirtingai. R. Malinauskas (2008, p. 57) teigia, jog per pastaruosius dešimtmečius išsivertino dvi teorijos, kuriomis aiškinama sportinės veiklos motyvacija – sėkmės (laimėjimų) tikslų ir apsisprendimo (kognityvinio vertinimo) teorijos.

Sportinės veiklos motyvaciją lemiančius išorinius ir vidinius veiksmus ir motyvų įvairovę, taikant kiekybinio tyrimo metodus, moksliskai tyrė I. Valantinienė, L. Eidukaitienė (2007), kurios vadovavosi A. Savickienės (2000) parengta anketa. Jų keliamoje mokslinėje problemoje nurodyti veiksniai ir asmenybės savybės, turinčios įtakos sporto vadybininko profesinės karjeros pasirinkimui ir kaitai studijų procese. Autorės nustatė, kad labiausiai įtakos profesijos pasirinkimui turi media, o nurodytos asmenybės savybės, reikalingos šiai profesijai, yra gebėjimas bendrauti, pasitikėjimas savimi, iniciatyvumas, valia, ištvermė, intelektualiniai gebėjimai, atsakomybės jausmas. J. Armonienė ir E. Mališauskas (1993, 1997) analizavo VU studentų fizinės veiklos motyvaciją bei požiūrio į kūno kultūrą problemas, siejamas su asmenybės veiklos motyvacija – poreikiais, interesais, įsitikinimais, vertybėmis. Skatinamosios priežastys stoti į LKKI tirtos F. Motiejūno (1997, 1998, 2001), jų reikšmingiausi motyvai adaptuoti pagal J. Leonavičiaus (1996) parengtą tyrimo instrumentą. Nustatyta, kad tarp atskirų fakultetų studentų vyraujantys motyvai yra tokie: aukštojo mokslo diplomo reikšmė, aukštojo mokslo siekimas, galimybė gauti darbą, patinkama specialybė. Sportininkų motyvacijos ypatumus bokso, krepšinio sporto šakoms analizavo R. Malinauskas (1998, 2008), siekdamas, nustatyti, kokius motyvus ir kada reikia skatinti, kad skirtingų lyčių studentai ir studentės sėkmingai siektų norimų sportinių rezultatų. L. Grajauskas (2008) nagrinėjo vidinės motyvacijos veiksmus, labiausiai veikiančius orientacinio sporto laimėjimus. I. Tilindienės (2000) tyrimuose analizuojami asmenybės formavimosi sportinėje veikloje aspektai, sėkmės motyvacijos problemos, šio proceso pedagoginis skatinimas. Autorė atskleidė edukacinius sporto treniruotės proceso ypatumus, požymius, nustatė, kokius skatinimo ir reikmės stiprinimo metodus naudoja sporto pedagogai, kokiems metams skiria

of his/her behaviour, projects intensity, duration and life goals in sporting expression, depending on the needs, the attitude towards the change of the sporting practice, which is determined by the combinations of interests, inclinations, values, approaches, attitudes, ideals, convictions, awareness, will, intentions and other factors. Different authors (R. Rychman, J. Hamel, (1995), S. E. Flood., J. C. Hellstedt (2002), R. Malinauskas (1998, 2006)) discuss motivation of the sporting activity differently. R. Malinauskas (2008, p. 57) states that during the last decades two theories that explain motivation of the sporting activity consolidated. These are the theory of goals of success (winnings) and the theory of resolve (theory of cognitive evaluation).

Employing the methods of qualitative research, I. Valantinienė, L. Eidukaitienė (2007), who followed the questionnaire prepared by A. Savickienė (2000), scientifically researched internal and external factors and the diversity of motives that determine motivation of the sporting activity. Their raised research problem distinguishes factors and personal features which influence the choice of sport manager's career and the change in the study process. The authors identified that the choice of the profession was most influenced by the media, and the indicated personal features required for this profession were the ability to communicate, self-confidence, proactiveness, will, patience, intellectual abilities, and the sense of responsibility. J. Armonienė and E. Mališauskas (1993, 1997) analysed Vilnius University students' motivation for the physical activity and the problems of the attitude towards physical education that are related to motivation of the personality's activity – to needs, interests, convictions, and values. The reasons encouraging entering Lithuanian Institute of Physical Education were researched by F. Motiejūnas (1997, 1998, 2001); the most significant motives of the reasons were adapted according to the research instrument prepared by J. Leonavičius (1996). It was identified that the motives among students of different faculties were as follows: the significance of the higher education diploma, striving for higher education, the possibility to get a job, and an appealing speciality. The peculiarities of sportsmen's motivation in boxing and basketball were analysed by R. Malinauskas (1998, 2008), seeking to identify what motives and when should be encouraged so that students of different genders successfully pursue desired sport results. L. Grajauskas (2008) analysed the factors of internal motivation, which mostly influence the achievements in orienteering. I. Tilindienė's (2000) researches analyse the aspects of personality formation in the sporting activity, the problems of motivation of success, and educational promotion of this process. The author disclosed educational peculiarities and features of the process of the sports training session, identified what reinforcement methods

laiko ir svarbos savo pedagoginėje veikloje, kaip juos taiko. Reikšminga tai, jog autorė nustatė, kad sportinė veikla turi įtakos paauglio santykiui su savimi tik per jo paties patiriamą veiklos sėkmę, teigia, kad egzistuoja sąsaja tarp sportinės veiklos sėkmingumo ir ją skatinančių pedagoginio poveikio priemonių, kurias taiko treneriai. Tyrime nustatyta, kad lemiamas veiksnys yra sportinės veiklos rezultatyvumas, nusakomi vidiniai ir išoriniai požymiai, darantys įtaką sportinės veiklos sėkmei. Mokslinės literatūros analizė rodo kiekybinių tyrimų taikymo prioritetą, motyvacinių studentų sporto veiklos ir raiškos bei stygių studijų pasirinkimo motyvų kokybinių tyrimų, kurie pagal studentų sukauptą patirtį leistų sužinoti ir apibendrinti motyvų sportinei veiklai ir specialybės pasirinkimui, įvairovę. Tai leido apibrėžti **mokslinę problemą**: kokie motyvai lemia kūno kultūros ir sporto pedagogikos studentų sportinės veiklos ir studijų pasirinkimą.

Tyrimo objektas – studentų sportinės veiklos motyvacijos refleksija.

Tyrimo tikslas – ištirti studentų sportinės veiklos motyvaciją, pasitelkus jų patirties kokybinių refleksijų analizę.

Tyrimo uždaviniai:

- Išanalizuoti mokslinę literatūrą ir nustatyti mokslinius konstruktus, kuriais remiantis atliekami kokybiniai tyrimai.
- Išanalizuoti kūno kultūros ir sporto pedagogikos specialybės studentų vidinės ir išorinės motyvacijos raišką sportinei veiklai, nurodyti jų sėkmės tikslus ir apsisprendimo patirtis.
- Išsiaiškinti motyvus, lėmusius studentų kūno kultūros studijų pasirinkimo kryptingumą ir tikslus sportinei veiklai.

Tyrimo metodologija

Siekiant išsiaiškinti, kokia yra studento sportininko vidinė ir išorinė motyvacija sportinei veiklai, kokios paskatos ir motyvai lemia jo sportinę raišką, kokie tikslai ir motyvai vyrauja studentų sporto praktikoje, kaip visa tai veikia jo elgesį, vertybines nuostatas, kokia yra asmens ir situacijos sąveika, lemianti kūno kultūros ir sporto studijų universitete pasirinkimą, taikytas kokybinės turinio analizės metodas, kaip kokybinės diagnostikos priemonė. Parengiant kokybinio tyrimo strategiją remtasi L. Jovaiša (1987), kuris teigia, kad įvertinant studentų refleksijų tiriamuosius parametrus (asmens vertybines nuostatas, tikslus ir motyvus, veiksnius, skatinimo poreikį), gali būti taikytas aprašų (lot. *inventarium*) metodas, kuriu ir pasinaudota. Remtasi ir A. Straus, D. Korbin (2001), L. Rupšienės (2007), V. Žydžiūnaitės (2003)

of encouragement and urge are used by sport educators, for what methods they spare time and importance in their educational activity, and how they apply them. It is significant that the author identified that sporting activity influenced the adolescents' relation to himself/herself only through his/her own experienced successful activity; she states that there is a link between the successfulness of the sporting activity and educational means that encourage it, which are applied by coaches. The research identified that the critical factor was the productivity of the sporting activity; internal and external features that influence the success of the sporting activity are outlined. The analysis of scientific literature demonstrates the priority of application of quantitative research and the shortage of qualitative research into students' motives choosing the sporting activity and expression, and studies, which according to the students' accumulated experience would enable to find out and generalise the diversity of motives for choosing the sporting activity and the speciality. This enabled to define the **research problem**: what motives influence physical and sport education students' choice of the sporting activity and studies.

Research object: reflection of motivation of students' sporting activity.

Research aim: to research motivation of students' sporting activity, employing the analysis of qualitative reflections of their experience.

Research tasks:

- To analyse scientific literature and identify scientific constructs, based on which qualitative research is carried out.
- To analyse the manifestation of physical and sport education students' internal and external motivation for the sporting activity, to distinguish the goals of their success and the experiences of the resolve.
- To find out the motives which determined students' directiveness of choosing physical education studies and goals of the sporting activity.

Research methodology

In order to find out student-sportsman's internal and external motivation for the sporting activity, the incentives and the motives which determine his/her sporting expression, the goals and the motives which dominate in students' sporting practice, the way all of it influences his/her behaviour and value attitudes, the interaction between the person and the situation which determines the choice of physical education and sports studies at the university, the qualitative content analysis method as a qualitative diagnostic instrument was employed. The strategy of the qualitative research was based on L. Jovaiša's (1987) statement that evaluating students' researched parameters (the person's value attitudes, goals and motives, factors, need for encouragement) *inventarium* method can be applied, and it was used here. The research is also based on A. Straus, D. Korbin's (2001), L. Rupšienės's (2007), V. Žydžiūnaitės's (2003) researches, which distinguish main ways of analysing the data

tyrimais, kuriuose nurodomi pagrindiniai kokybinio tyrimo duomenų analizavimo būdai – *atviras*, *ašinis* ir *pasirenkamasis kodavimas*. Tyrimo duomenims analizuoti pasirinktas *atvirasis kodavimas*, kaip duomenų skirstymo, vertinimo, lyginimo, konceptualizavimo ir kategorizavimo (teiginių grupavimo) procesas, apimantis siūlomus kokybinės teksto analizės etapus.

Kokybinis tyrimas atliktas Šiaulių universitete 2007 ir 2008 m. spalio – gruodžio mėn. Tiriamosios grupės pasirinkimo būdas – *tikslinis* (kūno kultūros ir sporto edukologijos studentai). Tyrimo imtis – 31 vyras ir 19 moterų. Grupės dalyvių amžius – 18–20 m. Informantai (N = 50) rengė laisvąjį rašinį tema *Kodėl aš sportuoju ir pasirinkau studijuoti kūno kultūrą*. Informantų atsakymams taikoma turinio (angl. *Content*) analizės principai, kai pateikti raštu tekstai pirmiausia buvo įvertinti ir struktūruoti kokybinės turinio analizės būdu, t. y. pagal prasmę panašūs atsakymai jungiami į subkategorijas ir kategorijas. Taikant atvirojo kodavimo būdą tekstuose nurodyti teiginiai, žodžiai ir frazės, nusakantys pasirinkusių sportinę veiklą, kūno kultūros ir sporto studijų motyvaciją, aplinkos įtaką sporto motyvacijai, sportinės veiklos tikslų ir motyvų kryptingumą. Studentų refleksijų *content* analizės rezultatai pateikiami lentelėse.

Metodai: mokslinės literatūros tiriama tema analizė, kokybinė studentų refleksijų raštu *content* analizė.

Empirinio tyrimo rezultatai

Tyrimo duomenų analizė atlikta remiantis studentų sportininkų sportinės veiklos patirtimi, apibūdinama laisvajame rašinyje aiškinant sportinės veiklos pasirinkimą sąlygojančius motyvus, išsakytomis pažiūromis, savęs įprasminimo, suvokimo ir aiškinimo įpročiais, vertybėmis, kurie susieti su sportinės veiklos pasirinkimu, įprasminimu, igūdžių ir gebėjimų tobulinimu, kompetencijų plėtojimu, meistriškumo bei rezultato tikslais, laimėjimo sėkme, rungtyniavimu, saviraiška, orientacija į save (*i ego*). Išsiaiškinti motyvai, kurie reikšmingi studentams pasirenkant sporto veiklą ir kūno kultūros studijas. Informantų išsakytos vidinės sportinės veiklos pasirinkimo nuostatos atsispindi 1 lent., kurioje nurodytos subkategorijos ir kategorijos bei jas pagrindžiantys teiginiai, rodantys skirtingų nuomonių ir jų derinių raišką, motyvų įvairovę, leidę nustatyti ir sužinoti jų pasiskirstymą ir svarbą.

of the qualitative research. These are *open*, *axial* and *selective coding*. To analyse the research data *open coding* was chosen as a process of data distribution, evaluation, comparison, conceptualisation and categorisation (grouping of statements), encompassing offered stages of the qualitative text analysis.

The qualitative research was carried out at Šiauliai University between 2007 and October – December, 2008. The way of choosing the experimental group is *targeted* (physical and sport education students). The research sample is 31 man and 19 women. The age of the participants of the group ranges from 18 to 20 years. The informants (N=50) prepared a free essay on the topic “*Why do I go in for sports and why did I choose to study physical education?*”. The informants’ answers were analysed employing the principles of content analysis, when written texts were first evaluated and structured by means of qualitative content analysis; i.e., the answers that were similar according to the meaning were joined into subcategories and categories. Applying open coding, statements, words and phrases in the texts which outlined the sporting activity, motivation of physical and sport studies, the influence of the environment for sport motivation, and directiveness of goals and motives for the sport activity are distinguished. The results of *content* analysis of students’ reflections are presented in the tables.

Methods: The analysis of scientific literature on the researched topic, Qualitative content analysis of students’ written reflections.

The results of the empirical research.

The analysis of research data was carried out on the basis of students-sportsmen’s experience of the sporting activity, which is described in the free essay, describing the motives that determine the choice of the sport activity, imparted approaches, the habits of giving a sense to oneself, perception and explanation, values, which are related to the choice of, giving a sense to the sporting activity, to the development of skills and abilities, competencies, to the goals of prowess and the result, the success of winning, to competing, self-expression, orientation towards ego. The motives which are significant for students choosing the sporting activity and physical education studies have been found out. Informants’ imparted internal attitudes towards choosing the sporting activity are reflected in Table 1, which contains distinguished subcategories and categories as well as the statements that substantiate them, showing the manifestations of different opinions and their combinations, the diversity of motives, and enabling to identify and find out their distribution and importance.

1 lentelė. Vidinės sportinės veiklos motyvų kategorijos (N = 50)

Table 1. Internal categories of the motives of the sporting activity (N = 50)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Asmens refleksijų turinys Content of a person's reflections
Sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas Striving for the goals (results) of the sporting activity	19 / 38	Rezultatai ir meistriškumas Results and prowess	[Iš plaukimo aš daug ko išmokau, ne tik plaukti, bet ir kantrybės, valios, užsispyrimo, išmokau pasiekti užsibrėžtą tikslą.] (15; 7) [Dalyvaujant varžybose atsiranda noras išreikšti save, būti pranašesniau, patirti laimėjimo džiaugsmą.] (9;16) [Nepakeičiamas jausmas išliko stovėti ant tatamio ir po kovos sulaukti teisėjo į mano pusę mosto, kuris reiškia pergalę.] (43) [Kai laimiu kovą džiaugiuosi, kai pralaimiu, dar labiau treniruuojuosi, kad kitą kartą pasiekčiau geresnį rezultatą.](7) [Sportinis pasiekimas man reiškia dar didesnę norą tobulėti, įtemptai sportuoti ir siekti meistriskumo.] (19). [From swimming I learned a lot, not only to swim but also patience, will, I learned to achieve the set goal.] (15; 7) [When I participate in the competition there appears a wish to express myself, be superior, and experience the happiness of winning.](9;16) [The feeling was unrepeatable to stand on tatami and after the battle to see the referee's hand gesture towards my side which means victory.] (43) [When I win a competition, I am happy, when I loose, I still more go into training so that next time I reach a better result.](7) [Sport achievement for me means still bigger wish to develop, intensely go in for sports and pursue prowess.](19).
	8 / 16	Vertybinis kontekstas Value context	[Sportas yra tai, kas daro gyvenimą vertą gyventi.] (17) [Ši orientacinio sporto šaka išugdė manyje drąsą, ryžtą, stiprią valią, užsispyrimą kovoti iki galo, pasitikėjimą savo jėgomis, greitai orientuotis paprastose ir sudėtingose gyvenimo situacijose.] (10) [Mano dorinės vertybės sportiniame gyvenime: teisingumas, sąžiningumas, orumas, nuoširdumas, atsakomybė, pareigingumas, darbštumas ir kuklumas.] (3) [Sportuojantis žmogus dažniausiai būna linksmesnis, žinantis, ko nori iš gyvenimo.] (23). [Sport is what makes life worthy of living.] (17) [This branch of sports – orienteering – developed courage, resolution, strong will, obstinacy to fight to the very end, self-reliance, quick orientation in simple and complicated life situations in me.] (10) [My moral values in sports life: fairness, honesty, dignity, genuineness, responsibility, dutifulness, diligence and modesty.] (3) [A man who goes in for sports most often is more cheerful and knows what he/she wants from life.] (23).
	3 / 6	Pasiekimų ir laimės dermė Harmony of achievements and happiness	[Sportas mane daro laimingą. Ne kartą tapau Lietuvos moksleivių lengvosios atletikos čempionu, kuo didžiuojuosi.] (29) [Sport turns me into a happy man. Numerous times I became a champion of track-and-field events of Lithuanian pupils and I am proud of it.] (29)
Apsisprendi- mas sportinei veiklai Resolve for the sporting activity	3 / 6	Savęs išbandymas Self-testing	[When the coach left, due to health problems I did not go in for sports, I chose friends, I wanted to try cigarettes, alcohol i<...>I even did not feel how I degraded. One day the friend offered to play rugby, my thoughts were right, drop by drop, learning from my mistakes, I turned into what I am now.] (49).
	5 / 10	Pasitikėjimas savimi Self-confidence	[Sportas sutvirtino mane psichologiškai ir padėjo labiau pasitikėti savimi. Anksčiau iš tiesų buvau nevalingas ir greitai nuleisdavau rankas, jei kas nors nepavykdavo, sportas mane užgrūdino.] (18) [Aš žinau savo ydas ir stengiuosi savikritiškai jas vertinti. Kartais būnu nepagrįstai priekabus, irzlus, šiurkštus. Sportas teikia man pasitikėjimą savimi, ryžtingumą, tikslo siekimą, kūno grožį.] (9). [Sport strengthened me psychologically and helped to increase self-confidence. Earlier I really wasn't strong-willed and would quickly touch bottom if anything went wrong, sport hardened me.] (18) [I know my vices and try to evaluate them critically. Sometimes I am gratuitously quarrelsome, irritable, and rough. Sport provides me with self-confidence, resolution, striving for the goal, beauty of the body.] (9).
	3 / 6	Emocijos ir džiaugsmas Emotions and happiness	[Treneriui pasakiau, kad treniruočių nebelankysiu. Iš pradžių jaučiau palengvėjimą, tačiau greitai ėmiau pasiilgti to gero jausmo, kai išėini pabėgioti, atsipalaiduoji, dalyvauji varžybose ir laimi.] (14) [I told the coach that I shall not attend training sessions any more. In the beginning I felt a relief but soon I started to miss this good feeling when you go out to run, when you relax, take part in competitions and win.] (14)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Asmens refleksijų turinys Content of a person's reflections
	9 / 18	Sveikatos siekis Striving for health	[Sportas man suteikė jėgų visą dieną skubėti ir suspėti.] (8) [Sportuodamas sustiprėjau fiziškai, tikrai galiu daug ir greitai padaryti, aš nepavargstu.] (32) [Sportas padeda žmogui ne tik fiziškai, bet ir dvasiškai.] (20) [Dabar sportas man nėra tiktai gera išvaizda. Visų pirma tai gera savijauta, puikus laisvalaikio praleidimo būdas, tai yra dalis manęs.] (4) [Savo gyvenime sportui neteikiu labai didelės reikšmės, neskiriu nė labai daug laiko. Sportuoju savo malonumui ir dėl sveikatos.] (35). [Dauguma jaunuolių sportuoja dėl to, kad nori užsiauginti raumenų, o merginos – tapti lieknesnės, gražesnės figūros.] (1). [Sport gave me strength to hurry all day and be in time.] (8) [Going in for sports I became physically stronger, I really can do a lot and quickly, I do not get tired.] (32) [Sport helps a man not only physically but spiritually too.] (20) [Now sport for me is not only good looks. First of all I feel well, it is a good way of spending your leisure, and it is a part of me.] (4) [In my life I neither give much weight to sport nor I spare much time too. I go in for sports for my pleasure and to improve health.] (35). [The majority of young people go in for sports because they want to develop muscles, and girls want to be slimmer, have nicer figures.] (1).

Išanalizavus studentų naratyvų tekstus išsiaiškinta, kad motyvų raiška sportinei veiklai atsiskleidžia per tokias kategorijas, kaip „sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas“, „apsisprendimas sportinei veiklai“. Kategorijoje „sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas“ išsiskyrė tokios subkategorijos: „rezultatai ir meistriškumas“, „vertybinis kontekstas“ bei „pasiekimų ir laimės dermė“. Planuojant sportinės veiklos tikslus daugeliui studentų ypač svarbus yra pasididžiavimas pasiektais rezultatais ir meistriškumo siekis, apibendrintas subkategorija „rezultatai ir meistriškumas“ (*sportinis pasiekimas man reiškia dar didesnę norą tobulėti, įtemptai sportuoti ir siekti meistriškumo; varžybose atsiranda noras išreikšti save, būti pranašesniau, patirti laimėjimo džiaugsmą*). Siekiant sportinės veiklos tikslų, kai kuriems informantams svarbi yra galimybė ir siekis ugdytis asmens savybes ir vertybes, išreikštas subkategorija „vertybinis kontekstas“, kur dažniausiai nurodomos tokios sportu ugdomos asmens charakterio savybės: kantrybė, valia, užsispyrimas, pagrindžiamas teiginiais (*iš plaukimo aš daug ko išmokau, ne tik plaukti, bet ir kantrybės, valios, užsispyrimo, išmokau pasiekti užsibrėžtą tikslą*), pasitikėjimas, ryžtas (*sportas teikia man pasitikėjimą savimi, ryžtingumą, tikslo siekimą*), teisingumas, sąžiningumas, orumas, pažymima sporto įtaka elgsenai. Subkategorija „pasiekimų ir laimės dermė“ informantų rašinių turinyje reiškėsi nežymiai. Vidinių motyvų kategorijoje „apsisprendimas sportinei veiklai“ aktuali yra subkategorija „sveikatos siekis“ (*sportuoju savo malonumui ir sveikatai pagerinti*), galimybė ugdytis pasitikėjimą

Having analysed students' narratives, it was found that the manifestation of motives for the sporting activity disclosed through such categories as “striving for the goals (results) of the sporting activity”, “resolve for the sporting activity”. In the category “striving for the goals (results) of the sporting activity” the following subcategories were distinguished: “results and prowess”, “value context”, and “harmony of achievements and happiness”. Planning of the goals of the sporting activity, pride in the achieved results and striving for prowess that are generalised under the subcategory “results and prowess” is particularly important for many students, (*sport achievement for me means still bigger wish to develop, intensely go in for sports and pursue prowess; in the competitions there appears a wish to express myself, be superior, and experience the happiness of winning*). Seeking the goals of the sporting activity, some informants find the possibility and the endeavour to develop personal features and values, expressed under the category “value context”, important. In this subcategory most often personal character features like patience, will, obstinacy, (*from swimming I learned a lot, not only to swim but also patience, will, I learned to achieve the set goal*), self-confidence, resolution, (*sport provides me with self-confidence, resolution, striving for the goal, beauty of the body*), fairness, honesty, destiny, which are developed by means of sport, are distinguished; the influence of sport on behaviour is noted. The subcategory “harmony of achievements and happiness” in the content of the informants' essays manifested insignificantly. In the category of internal motives, “resolve for the sporting activity”, the subcategory “striving for health”, (*I go in for sports for my pleasure and to improve health*), the possibil-

savimi (<...>sportas teikia man pasitikėjimą savimi, ryžtingumą, tikslo siekimą<...>). Kai kurių studentų motyvus sportuoti vienija subkategorijos „pasitikėjimas“, „savęs išbandymas“ bei „emocijos ir džiaugsmas“.

Informantų nuostatos, atspindinčios išorinius sportinės veiklos motyvus, apibendrinamos 2 lentelėje.

ity to self-develop self-confidence, (<...>sport provides me with self-confidence, resolution, striving for the goal,<...>), are topical. Certain students' goals to go in for sports are united by subcategories "self-confidence", "self-testing" and "emotions and happiness".

The informants' attitudes, reflecting external motives of the sporting activity, are generalized in Table 2.

2 lentelė. Sportinės veiklos išorinių motyvų kategorijos (N = 50)

Table 2. Categories of external motives of the sporting activity (N = 50)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Asmens refleksijų turinys Content of a person's reflections
Sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas Striving for the goals of the sporting activity (results)	13 / 26	Tarpkultūrinis bendravimas Intercultural communication	[Sportuodamas pamčiau daug nuostabių pasaulio vietų.] (33; 47) [Sportuodamas apkeliauvau daug šalių, susipažinau su daugelio valstybių kultūra bei tradicijomis, tai paskatino dar labiau stengtis ir siekti dar geresnių rezultatų, kad galėčiau nuvykti dar daug kur ir pamatyti dar daugiau.] (50) [Dvejus metus iš eilės buvau rinktinėje, keliau po Europą, daug ką sužinojau.] (23). [Thanks to sport I saw many wonderful places of the world.] (33; 47) [Going in for sports I travelled across the world, familiarised with the culture of many countries and traditions, which encouraged to try even harder and pursue even better results so that I could go still to many places and see still more.] (50) [For two years successively I was part of a team, travelled across Europe and learned a lot.] (23).
	21 / 42	Trenerio pavyzdys Coach's example	[Sportininkas, ypač treneris arba mokytojas, turi rodyti pavyzdį savo auklėtiniams. Labai didžiuojuosi savo treneriu, man jis sportininko ir žmogaus idealas, seksiu jo pavyzdžiu.] (5) [Treneris išugdė pareigos ir atsakomybės už savo veiksmus jausmą, poreikį treniruotis, sveikai gyventi, geriau pažinti save.] (25; 4) [Treneris įrodė, kad sporto vertybės yra bendravimas, grožis, sveikata, valios savybių ugdymas, savikontrolė, pasitikėjimas, gebėjimas neliūdėti ir nenusiminti pralaimėjus.] (5; 13). [A sportsman, a coach or a teacher in particular, must show the example for his/her pupils. I am very proud of my coach, he is the ideal of a sportsman and a man for me, I shall pursue to become like him.] (5) [The coach developed the feeling of duty and responsibility for one's actions, the need to go into training, lead a healthy way of life, to get to know oneself better.] (25; 4) [The coach proved that sport values are communication, beauty, health, development of will features, self-control, self-confidence, the ability not to be sad and not to get upset after defeat.] (5; 13).
Apsisprendimas sportinei veiklai Resolve for the sporting activity	8 / 16	Trenerio pavyzdys Coach's example	[Nuėjęs į rankinio treniruotę sutikau malonų trenerį, kuris akimirksniu mane patraukė nuoširdumu ir supratingumu<...> mane sužavėjo, atvirkščiai, nei rankinio trenerio malonumas, futbolo trenerio užsispyrimas, ryžtas visus nugalėti, noras įrodyti, jog mes geriausi.] (11). [When I came to the handball training session, I met a pleasant coach, who in an instant attracted me by sincerity and understanding <...> contrary to the handball coach's affability, I was fascinated by football coach's obstinacy, resolution to defeat everybody, the wish to prove that we are the best.] (11).
	8 / 16	Mokytojo įtaka ir įtaiga Teacher's influence and suggestion	[Kūno kultūros mokytojas mums įrodinėdavo, kad sportas stiprina sveikatą, ugdo kolektyvo draugiškumą ir visada išlikdavo objektyvus ir nesileisdavo į ginčus.] (18; 5) [Aš turėjau labai puikų kūno kultūros mokytoją.] (41;17) [Fizinio lavinimo mokytojas stengėsi mums iškiępti meilę sportui. Ir tai jam pavyko.] (29; 7). [Physical education teacher would prove us that sport strengthens health, develops friendliness of the collective; he would always remain objective and would never plunge into argument.] (18; 5) [I had a very wonderful physical education teacher.] (41;17) [Physical education teacher tried to engraft love for sport to us.] (29; 7).

Studentų refleksijų analizėje išaiškėjo išoriniai veiksniai, dažniausiai turintys lemiamos įtakos sporto veiklos, kaip socialinio-kultūrinio reiškinio, pasirinkimo motyvams. Kategorijose „sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas“ labiausiai akcentuojama trenerio ar mokytojo įtaka, apibūdinta subkategorija „trenerio pavyzdys“, paskatinęs studentą siekti sportinės veiklos tikslų (*didžiuojuosi savo treneriu, man jis sportininko ir žmogaus idealas*). Mažiau ryški subkategorija „tarpkultūrinis bendravimas“, orientuota į pažinimo interesus, sporto veiklos metu aplankytas šalis, įgytas žinias apie jų kultūrą ir tradicijas (*sportuodamas apkeliavau daug šalių, susipažinau su daugelio valstybių kultūra bei tradicijomis*). Kategorijoje „apsisprendimas sportinei veiklai“ išsiskyrė dvi subkategorijos: „mokytojo įtaka ir įtaiga“ (*fizinio lavinimo mokytojas stengėsi mums įskiepyti meilę sportui*), išryškinanti ugdymo kūno kultūra ir sportu proceso svarbą mokykloje, bei subkategorija „trenerio pavyzdys“ (*treneris išugdė pareigos ir atsakomybės už savo veiksmus jausmą, poreikį treniruotis, sveikai gyventi, geriau pažinti save*), kur parodomas treneris, kaip žmogus, su kuriuo bendradarbiaudami studentai išsiugdė reikšmingas sportininkui savybes.

Studentų refleksijų raštu turinyje svarbūs tiek vidiniai, tiek išoriniai sporto veiklos motyvai bei sąsajos. Iš studentų pateiktų tekstų išskirti teiginiai, nusakantys abipuses *asmens (vidines) ir aplinkos (išorines) paskatas* sporto raiškai. Vidinių ir išorinių motyvacijos veiksnių sąsajos pagal tiriamas kategorijas nustatytos remiantis G. Felser (2006, p. 27) nurodomomis motyvacijos standartų rūšimis (žr. 3 lent.).

Subkategorijų grupės ir pateikti pavyzdžiai rodo, kad tarpusavyje sąveikauja *intraindividualus* (palyginimas su pačiu savimi) ir *interindividualus* (palyginimas su kitu asmeniu) pasirinkimas. Kategorijoje „sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas“ vyrauja individualaus „meistriškumo siekis“ subkategorija, nusakoma informantų refleksijų teiginiais (*man nepatinka būti komandoje, noriu sportuoti viena, nes žinau, ko siekiu, ir stengiuosi išreikšti save, parodyti pranašumą*). Reikšminga subkategorija sporto motyvacijai yra kitų „pasiekimų pavyzdys“, kuria pagrindžiama siekiamybė tapti žinomam (*mano pasirinkimą lėmė ir mūsų požiūris į žalgiriečius, jų pergales ir norą laimėti*), susieta su saviverte ir savirealizacija tikslo ir veiklos aspektu, išreikšta interesais, poreikiais, norais, siekiais ir nuostatomis. Refleksijų tekstai rodo, kad motyvus siekti sportinių rezulta-

In the analysis of students' reflections outer factors, which most often have critical influence on the motives of choosing the sport activity as a socio-cultural phenomenon, came out. In the category "striving for the goals of the sporting activity (results)" the coach's or the teacher's influence is mostly emphasized; this is described in the subcategory "the coach's example", which encouraged the student to pursue the goals of the sporting activity (*I am very proud of my coach, for me he is the ideal of a sportsman and a man*). Less striking is the subcategory "intercultural communication", orientated to cognition interests, countries visited during the sporting activity, acquired knowledge about their culture and traditions, (*going in for sports I travelled across the world, familiarised with the culture of many countries and traditions*). Two subcategories were distinguished in the category "resolve for the sporting activity": "the teacher's influence and suggestion", (*the physical education teacher tried to engraft love for sport to us*), which highlights the importance of education by physical education and sport at school, and the subcategory "coach's example", (*the coach developed the feeling of duty and responsibility for one's actions, the need to go into training, to live a healthy way of life, to understand oneself better*), where the coach is shown as a man, students' cooperation with whom resulted in the features that are significant to sportsmen.

In the content of students' written reflections both internal and external motives and links of the sporting activity are important. The statements which outline mutual *person's (internal) and environmental (external) incentives* for the branch of sport are distinguished from the students' submitted texts. Links of factors of internal and external motivation according to the researched categories were established based on the kinds of motivation standards indicated by G. Felser (2006, p. 27) (Table 3).

The groups of the subcategories and the given results demonstrate that *intra-individual* (comparison with yourself) and *inter-individual* (comparison with another person) choices interact. In the category "striving for the goals of the sporting activity (results)" the subcategory of individual "striving for prowess" dominates; it is outlined by the informants' reflection statements (*I do not like to be in a team, I want to go in for sports alone because I know what I pursue and I try my best, to express myself, show advantage*). A significant subcategory of sport motivation is "the example of achievements", which substantiates the endeavour to become known (*my choice was determined also by our attitude towards Žalgiris team, their victories and wish to win*), which is related to self-worth and self-realisation in the aspect of the goal and the activity, expressed by interests, needs, wishes, endeavours and attitudes. The texts of

3 lentelė. Vidinių ir išorinių motyvų sportuoti sąsajos (N = 20)
Table 3. Links of internal and external motives to go in for sports (N = 20)

Kategorijos Categories	Skaičius Number	Subkategorijos Subcategories	Vidinės ir išorinės motyvacijos sąsajos įrodančios refleksijų teiginiai Statements of reflections proving links of internal and external motivation
Sportinės veiklos tikslų (rezultatų) siekimas Striving for the goals of the sporting activity (results)	8	Meistriškumo siekis (interindividuali) Striving for prowess (inter-individual)	[Tikriausiai nepasirinkau komandinio sporto dėl to, kad vieni komandos draugai atiduoda save šimtu procentų, kad pasiektų pergalę, o kiti tuo naudojami.] (10) [Pasirinkau tokią sporto šaką, kurioje galiu siekti individualaus rezultato, o ne priklausyti nuo kitų pastangų.] (9; 18) [Man nepatinka būti komandoje, noriu sportuoti viena, nes žinau, ko siekiu, ir stengiuosi.] (6). [Most probably I did not choose team sport because some team members give themselves by hundred percent in order to achieve victory and other; nothing less than, use this.] (10) [I chose such branch of sport, in which I can pursue an individual result and not depend on other people's efforts.] (9; 18) [I do not like to be in a team, I want to go in for sports alone because I know what I pursue and I try my best.] (6).
	3	Pasiekimų pavyzdys The example of achievements	[Mano pasirinkimą lėmė ir mūsų požiūris į žalgiriečius, jų pergalės ir norą laimėti.] (12) [Aš džiaugiausi brolio iškovotais medaliais, diplomais ir piniginiiais prizais, nusprendžiau treniruotis, daug dirbti ir taip pat pasiekti aukštų rezultatų.] (20) [My choice was also determined by our attitude towards Žalgiris team, their victories and the wish to win.] (12) [I take pleasure in brother's medals, diplomas and price bounties he won, I decided to go into training, work a lot and also achieve high results.] (20).
Apsisprendimas sportinei veiklai Resolve for the sporting activity	4	Savęs įtvirtinimo siekis (intraindividuali) Striving for self-consolidation (intra-individual)	[Naujoje mokykloje pakvietė dalyvauti varžybose, iš pradžių nesutikau, bet kai pasakė, kad parašys semestre dešimtuką, sutikau. Sportavau dėl pažymio ir dėl pripažinimo, buvo lengviau adaptuotis naujoje mokykloje, susiradau draugų.] (18) [Kai ėmiau sportuoti ir pasiekiau rezultatų, draugų požiūris į mane pakito.] (9). [At the new school they invited me to take part in the competition, in the beginning I did not agree but when they said they will write a ten in the semester, I agreed. I went in for sports because of the mark and acknowledgement, it was easier to adapt in the new school, I found friends.] (18) [When I started to go in for sports, I achieved good results, friends' attitude towards me changed.] (9).
	2	Lyderystė Leadership	[Kai buvau maža, mėgdavau lenktyniauti, būti pirma. Man reikėdavo tokios veiklos, kad mane matytų, pagirtų, reikėjo tokių galingų žodžių, kaip čempionė.] (9). [When I was small, I liked to compete, be the first. I needed such activity, where I could be seen, praised; I wanted such powerful words as a "champion".] (9).
	3	Sveikata ir laimė Health and happiness	[Vaikystėje aš buvau labai mažukas, būdamas 10 m. svėriau tik 32 kg, buvau „perdžiūvęs“. Patarus mokytojiui, pradėjau sportuoti, ėmiau taisyti, užaugo raumenys ir labai sutvirtėjau.] (14) [Sportas panaikino mano kompleksus dėl išvaizdos.] (9) [Sportuoti pradėjau, nes gydytojai pasakė, kad mano nugaros raumenys silpni ir gali iškrypti stuburas.] (23). [In the childhood my size was very small, when I was 10 years old I weighted only 32 kilograms, I was "dry". When the teacher advised me to go in for sports, I became better, muscles developed and I became much firmer.] (14) [Sport diminished my complexes regarding my looks.] (9) [I started to go in for sports because doctors said that my spinal muscles were weak and my spine might warp.] (23).

tų, sportuoti ir būti fiziškai aktyviam lemia abipusis pasirinkimas. Kategorija „apsisprendimas sportinei veiklai“ nusakoma subkategorijomis „savęs įtvirtinimo siekis“, „sveikata ir laimė“ bei „lyderystė“, kuriose išryškėja vidinių ir išorinių motyvų sąsajos (kai ėmiau sportuoti ir pasiekiau rezultatų, draugų požiūris į mane pakito).

Refleksijų pagrindu siekta nustatyti sportinės veiklos tikslus lemiančius motyvus. Keliami tikslai, kaip teigia G. Felser (2006), yra sąmoningi ir ilgalaikiai, o nurodyti motyvai tenkina dabartinę, esamą individo būseną. Sugrupavus kai kurių informantų

the reflections show that the motives to pursue sport results, to go in for sports and be physically active are determined by mutual endeavour. The category “resolve for the sporting activity” is outlined by the categories “striving for self-consolidation”, “health and happiness” and “leadership”, in which the links between internal and external motives show up (when I started to go in for sports and achieved good results, friends' attitude towards me changed).

Based on reflections, it was aimed to identify the motives that determined the goals of the sporting activity. According to G. Felser (2006), the goals raised are purposive and long-term, whilst the indicated motives proximately meet the individual's current

(30) pateiktus motyvacinų sistemų skirtumus siekiamo tikslo atžvilgiu į prasminius vienetus, nurodyti ir analizuoti motyvai ir tikslai sporto raiškos pasirinkimo aspektu (žr. 4 lent.).

existing state. Having grouped certain informants' (30) submitted differences of motivation systems with respect to the pursued goal into notional units, the motives and goals in the aspect of choosing the sporting expression have been distinguished and analysed (see Table 4).

4 lentelė. Sportinės veiklos tikslų kryptingumo kategorijos (N = 30)

Table 4. Categories of directiveness of the goals of the sporting activity (N = 30)

Subkategorijos Subcategories	N / %	Individo motyvus ar tikslus įrodantys teiginiai Statements proving the individual's motives and goals
Mokymasis Learning	4 / 13,3	<i>[Parėjęs iš sunkių treniruočių, turėjau sėsti prie knygų, stengtis. Tai dariau, nes norėjau įstoti į kūno kultūrą.]</i> (12; 21) <i>[Pradėjau domėtis šios sporto šakos subtilybėmis, rinkau informaciją.]</i> (11). <i>[Having returned from hard training sessions, I had to read books, try my best. I was doing that because I wanted to enter the speciality of physical education.]</i> (12; 21) <i>[I started to take interest in the subtleties of this branch of sport, collected information.]</i> (11).
Meistriškumas Prowess	9 / 30,0	<i>[Juk niekam ne paslaptis, koks saldus pergalės džiaugsmas. Todėl keldavau vis didesnius tikslus sau. Teko pradėti treniruotis atskirai ir treniruočių skaičių gerokai padidinti, kad aplenkčiau savo konkurentus bei kitus trenerio auklėtinius. Triūsas nenuėjo veltui - įvykdžiau keletą sau išsikeltų tikslų.]</i> (10) <i>[Užsibrėžiau tikslą sau, kad įveiksiu „karatė do“ kelis. Šitas kelias jau yra įveiktas, dabar mano tikslas – kelti savo meistriško lygį.]</i> (13; 7) <i>[Olimpiada yra mano gyvenimo tikslas, siekiu to kiekvieną dieną treniruodamasis salėje, atiduodamas visas savo jėgas.]</i> (23). <i>[It is not a secret how sweet the joy of victory is. Therefore, I would raise higher goals for myself. I had to start to go into training separately so that I overtake my competitors and other students of the coach. Toil was not fruitless – I reached several goals I raised for myself.]</i> (10) <i>[I set a goal for myself that I shall cope with “karate do”. This goal has already been reached, now my goal is to improve the prowess.]</i> (13; 7) <i>[The Olympics is the goal of my life, I seek it every day going into training in the hall, giving all my powers.]</i> (23).
Gyvenimo būdas Lifestyle	2 / 6,7	<i>[Jei aš mesčiau sportą, tiesiog nemokėčiau toliau gyventi.]</i> (4) <i>[Sportas yra neatsiejama mano gyvenimo dalis.]</i> (20). <i>[If I desert sport, I just would not know how to live.]</i> (4) <i>[Sport is integral part of my life.]</i> (20).
Išgyvenimai ir saviugda Experiences and self-development	3 / 10,0	<i>[Per sportą aš galėjau išreikšti visą save, nebijodamas, kad iš manęs kas nors šaipysis. Pradėjau derinti mokslą su sportu, tai man buvo sunkiausias dalykas. Dabar ir mokausi, ir sportuoju.]</i> (16) <i>[Pradžioje mano rezultatai nebuvo geri, dėl ko labai išgyvenau, bet daug ir nuoširdžiai treniruojantis rezultatai tapo akivaizdūs ir aš tuo patenkinta.]</i> (11). <i>[Sport was the means to express myself for me without the fear that somebody will sneer at me. I started to combine studies and sport, this was most difficult for me. Now I study and go in for sports.]</i> (16) <i>[In the beginning my results were not good, this made me very upset but going into training much and truly the results became evident and I am pleased with that.]</i> (11).
Sėkmė Success	3 / 10,0	<i>[Buvau užsibrėžęs tikslą tapti sveiku, geru sportininku.]</i> (9) <i>[Pradžioje, kaip ir visiems, buvo sunku, bet nepasidaviau, nes man tai teikė malonumą kovoti už save ir siekti tikslo.]</i> (8; 12) <i>[Po truputį lavinau savo jėgą, tobulinau formas. Pastebėjęs, kaip keičiasi kūnas, pradėjau sportuoti intensyviau, kad būtų geresni rezultatai.]</i> (13). <i>[I had an aim to become a healthy, good sportsman.]</i> (9) <i>[In the beginning it was difficult like for others but I did not give up because I found it pleasant to fight for myself and to seek the goal.]</i> (8; 12) <i>[Step by step I developed my power, improved my shapes. Having noticed how quickly by body changes, I started to go in for sports more intensively so that the results are better.]</i> (13).
Profesinė karjera Professional carrier	9 / 30,0	<i>[Aš turiu nusibrėžęs kelią į viršūnę, siekiu tikslo, įkursiu savo sporto klubą.]</i> (24) <i>[Apsisprendžiau būti karate treneris.]</i> (11) <i>[Visada norėjau dirbti treneriu, man patinka stebėti, kaip maži vaikai, atėję į pirmą treniruotę, stengiasi, domisi, atėję į antrą, trečią, ketvirtą, penktą treniruotę jau jie yra išmokę naujo, noriai treniruojasi ir tobulėja.]</i> (30). <i>[I have my goal of getting to the top, I am seeking the goal, I shall establish my sports club.]</i> (24) <i>[I have decided to become a karate coach.]</i> (11) <i>[I always wanted to work as a coach, I like to observe how small kids who come to their first training session and try their best, are interested, and when they come to the second, third, fourth, fifth training session, they already know new things and go into training readily and develop.]</i> (30).

Refleksijų tekstai kategorijoje „tikslas“ leido pateikti šešias subkategorijas, tarp kurių „meistriškumas“ ir „profesinė karjera“ informantams yra reikšmingesnis nei „mokymasis“ (poreikis susietas su žiniomis), „gyvenimo būdas“, „sėkmė“ (susieta su valia, noru išbandyti savo jėgas), „išgyvenimai ir saviugda“ (*iš pradžių mano rezultatai nebuvo geri, dėl ko labai išgyvenau, bet daug ir nuoširdžiai treniruojantis rezultatai tapo akivaizdūs ir aš tuo patenkinta*). Refleksijose išsakytų minčių analizė leido visapusiškiau atskleisti studentų sportininkų motyvus, sąlygojusius sportinės veiklos tikslus, jų stabilumą, išreikštą kryptingu sportinės veiklos pasirinkimu bei rezultatų ir meistriškumo siekimu (*užsibrėžiau tikslą sau, kad įveiksiu „karatė do“ kelią <...> šitas kelias jau yra įveiktas, dabar mano tikslas – kelti savo meistriškumo lygį; olimpiada yra mano gyvenimo tikslas <...>*). Daugeliui studentų reikšminga patirti sėkmę, nukreiptą į profesinę sporto karjerą (*<...> įkursiu savo sporto klubą*). Tikslų ir jiems įtaką darančių motyvų analizė atskleidė labiau su vidine motyvacija susietą konkrečiai sporto raiškai ilgalaikį kryptingumą, atitinkantį realią situaciją, įgyvendinimo galimybes, orientuotą į lūkesčius, konkurencinį pranašumą.

Kūno kultūros ir sporto pedagogikos studentų specialybės pasirinkimo motyvai apibendrinami 5 lentelėje.

The texts of reflections in the category “goal” enabled to distinguish six subcategories. The informants find the subcategories “prowess” and “professional career” more significant than “learning” (the need related to knowledge), “lifestyle”, “success” (related to will, wish to test one’s powers), “experiences and self-development” (*in the beginning my results were not good, this made me very upset but going into training much and truly, the results became evident and I am pleased with that*). The analysis of the ideas expressed in the reflections enabled a more comprehensive disclosure of students-sportsmen’s motives that determined the goals of their sporting activity, their stability, expressed in directive choice of the sporting activity and endeavour of results and prowess (*I set a goal for myself that I shall cope with “karate do”. This goal has already been reached, now my goal is to improve the prowess; the Olympics is the goal of my life<...>*). Quite a big share of students find it significant to experience success directed to the professional sports career (*<...> I shall establish my sports club*). The analysis of the goals and the motives that influence them disclosed long-term directiveness for a concrete expression of sport, which corresponds to the actual situation, implementation possibilities, orientated to expectations, and competitive advantage.

The motives of choosing the speciality of physical and sport education are generalised in Table 5.

5 lentelė. Motyvų, lėmusių studijuoti kūno kultūrą, kategorijos (N = 50)
 Table 5. Categories of motives that influenced studying physical education (N = 50)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Teiginiai, nusakantys motyvus studijų pasirinkimui Statements, outlining the motives for choosing studies
Išoriniai motyvai External motives	8 / 16	Gyvenamoji vieta A place of residence	<i>[Aš norėjau stoti į Šiaulių universitetą, nes man taip patogiau, galiu namuose gyventi.] (10; 27) [Stojau, nes gyvenu Šiaulių mieste ir nereikia niekur važinėti.] (8) [Stojau į kūno kultūrą todėl, kad Šiauliuose gyvenu.](33) [Pasirinkau gerai žinomą Šiaulių universitetą todėl, kad šiame mieste esu užaugęs, nenorėjau išvykti iš gimtojo miesto.] (47; 15). [It was my goal to enter Šiauliai University because it is more convenient for me this way, I can live in my home.] (10; 27) [I entered because I live in Šiauliai and I don't need to travel anywhere.] (8) [I entered physical education because I live in Šiauliai.](33) [I chose a well-known Šiauliai University because I grew up in this city and did not want to leave my native city.] (47; 15).</i>
	12 / 24	Sporto kolektyvas Sport collective	<i>[Į ŠU įstojau todėl, kad čia mano draugai, man patinka mano kolektyvas, aš jame geriausiai jaučiuosi.] (34; 12) [Stojau į ŠU, nes Šiauliuose yra mano komanda. Treneriai patarė stoti į Šiaulių universitetą.] (20) [Stojau į šią specialybę, nes daugelis draugų čia įstojo anksčiau ir man patarė čia stoti.] (3; 46) [Stojau į ŠU, nes nenorėjau keisti komandos dėl puikaus trenerio, kuris man labai patinka.] (17). [I entered Šiauliai University because my friends are here, I like my collective, I feel well with my collective.] (34; 12) [I entered Šiauliai University because my team is here. Coaches advised to enter Šiauliai University.] (20) [I entered this speciality because many friends entered it earlier and advised me to enter it too.] (3; 46) [I entered Šiauliai University because I did not want to change the team due to the wonderful coach whom I like very much.] (17).</i>

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Teiginiai, nusakantys motyvus studijų pasirinkimui Statements, outlining the motives for choosing studies
Išoriniai motyvai External motives	7 / 14	Institucijos prestižas Prestige of an institution	<p>[Rašydamas prašymą į šią specialybę rašiau pirmu numeriu ŠU, nes tvirtai žinojau ir norėjau ten įstoti.] (26) [Stojau į Šiaulių universitetą, nes jame dirba geri dėstytojai ir treneriai.] (34; 8) [Kai pradėjau ir man sekėsi sportuoti, planavau studijuoti kūno kultūrą Šiaulių universitete.] (31) [Neįstojusi į Kauną apsidžiaugiau, kad studijuosiu čia (ŠU), nes kitur sunkiai sektųsi pragyventi, nebūtų tokių gerų treniruočių, nes mano sporto šakos nėra gero trenerio.] (19) [Būčiau norėjusi studijuoti Kaune, tačiau ten stojimo balas yra aukštesnis nei ŠU.] (39) [Nestojau į Kauną, nes esu sudaręs sutartį su Šiaulių „Šiauliai“ komanda ir man nebuvo galima kitur stoti, nes turėjau būti arti savo klubo, kad galėčiau treniruotis.] (12).</p> <p>[Writing the application to this speciality I chose Šiauliai University as my number one because I firmly knew and wanted to enter it.] (26) [I entered Šiauliai University because good lecturers and coaches work here.] (34; 8) [When I started to go in for sports and I was successful, I planned to study physical education at Šiauliai University.] (31) [When I did not enter Kaunas University I was rejoiced at studying here (at Šiauliai University) because it would be more difficult to make both ends meet elsewhere, there would be no such good training sessions because there are no good coaches of my branch of sport.] (19) [I would have liked to study in Kaunas but the entrance score there is higher than at Šiauliai University.] (39) [I did not try to enter in Kaunas because I have an agreement with “Šiauliai” team of Šiauliai city and I could not enter anywhere else because I had to be close to the club so that I could go into training.] (12).</p>
Vidiniai motyvai	13 / 26	Pomėgiai ir interesai Hobbies and interests	<p>[Stojau į šią specialybę, nes norėjau tęsti ir tobulinti pradėtą sportinę veiklą.] (15) [Kūno kultūros studijos manęs nenuvylė. Mano siekis yra tapti geru kūno kultūros mokytoju ar treneriu, todėl ir studijuojau.] (28) [Būdamu devintokė žinojau, kad stosiu į kūno kultūrą<...>kai buvau vaikas, visada žaisdavau, kad esu trenerė, turiu savo sporto klubą.] (33) [Visada norėjau studijuoti tik su kūno kultūra ir sportu susietą specialybę. Manau, kad pasirinkusi studijuoti kūno kultūros specialybę, nenusivyliau.] (44) [Stojau į kūno kultūrą, nes nuo mažens sportuoju, noriu dirbti su vaikais.](13).</p> <p>[I entered this speciality because I wanted to continue and improve sporting activity that I started.] (15) [I was not disappointed in physical education studies. I aimed to become a good physical education teacher or coach, that is why I study.] (28) [When I was in the ninth form I knew that I shall enter physical education<...>when I was a child, I would always play games as a coach with my own sports club.] (33) [I always wanted to study only the speciality related to physical education and sport. I think that having chosen the studies of physical education I did not chagrin.] (44) [I entered physical education because I have been going in for sports since childhood; I want to work with children.](13).</p>
	10 / 20	Gabumai ir gebėjimai Talents and abilities	<p>[Lankiau plaukimo sporto mokyklą, man labai patiko ir sekėsi, dažnai laimėdavau varžybas, mažiau apie studijas ir trenerio darbą.] (15; 47) [Mokantis mokykloje mane labiausiai traukė kūno kultūros pamokos, supratau tam turintis gabumą.] (12) [Labiausiai mano gabumai išryškėjo kūno kultūros pamokose, todėl pradėjau lankyti treniruotes, vėliau apsisprendžiau dėl studijų ŠU.] (1).</p> <p>[I was attending the swimming school, I enjoyed it very much and I succeeded, I would often win the competitions, I was thinking about studies and the coach's work.] (15; 47) [When I was learning at school, I was mostly attracted by physical education classes; I understood that I have talents for that.] (12) [My talents showed up most during physical education classes; therefore, I started to go into training, later made a decision regarding studies at Šiauliai University .] (1).</p>

Refleksijų teiginiai rodo, kad daugumos studentų kūno kultūros studijų pasirinkimą lėmė išoriniai motyvacijos veiksniai. Kategorija „išoriniai motyvai“ atskleidžiama per tris subkategorijas „sporto kolektyvas“, „gyvenamoji vieta“, „institucijos prestižas“. Subkategorijoje „sporto kolektyvas“ išryškinama draugų ir trenerio įtaka apsisprendimui pasirinkti su sportu susijusias studijas (*stojau į ŠU, nes Šiauliuose yra mano komanda; <...> man patinka mano kolektyvas, aš jame geriausiai jaučiuosi*). Tekstų teiginiuose

The statements of the reflections indicate that the choice of a larger share of students was determined by external factors of motivation. The category “external motives” is disclosed through three subcategories: “sport collective”, “place of residence”, and “prestige of an institution”. In the subcategory “sport collective” friends’ and coach’s influence on the resolve to choose sport-related studies is highlighted, (*I entered Šiauliai University because my team is in Šiauliai; <...>I like my collective, I feel well in it*). The statements of the texts particularly emphasize coach’s competence (*I did not want to*

ypač akcentuojama trenerio kompetencija (*nenorėjau keisti komandos dėl puikaus trenerio, kuris man labai patinka*), jo asmenybės svarba, patarimai (*treneriai patarė stoti į Šiaulių universitetą*). Studentų pasakojimuose kaip reikšmingas motyvas įvardijama ir gyvenamoji aplinka bei sąlygos. Tai leido išskirti subkategoriją „gyvenamoji vieta“ (*pasirinkau Šiaulių universitetą todėl, kad šiame mieste esu užaugęs; taip patogiau, galiu gyventi namuose; <...> nereikia niekur važinėti*). Kai kuriems apsispręsti studijuoti Šiaulių universitete padėjo aukštosios mokyklos prestižas, išreikštas subkategorija „institucijos prestižas“ (*stojau į Šiaulių universitetą, nes jame dirba geri dėstytojai ir treneriai*). Kategorijoje „vidiniai motyvai“, apsisprendžiant dėl specialybės ir studijų pasirinkimo, vyrauja subkategorija „pomėgiai ir interesai“ (*norėjau tęsti ir tobulinti pradėtą pomėgį siekti maksimalių rezultatų*) ir interesai sporto veiklai ir karjerai (*mano siekis yra tapti geru kūno kultūros mokytoju ar treneriu, todėl ir studijuoju*). Pakankamai daug studentų kūno kultūros studijų programos pasirinkimą sieja su gabumais sporto veiklai (*mokantis mokykloje mane labiausiai traukė kūno kultūros pamokos, supratau tam turintis gabumų*).

Vidiniai sporto šakos pasirinkimą lemę veiksniai apibendrinami 6 lentelėje.

change the team due to the wonderful coach whom I like very much), the importance of his personality, the pieces of advise (*coaches advised to enter Šiauliai University*). In the students' stories the place of residence and conditions are named as significant motives. This enabled to distinguish the subcategory "the place of residence" (*I chose Šiauliai University because it was my native city; it is more convenient this way, I can live in my home; <...> there is no need to travel anywhere*). For some students the decision to study at Šiauliai University was determined by the prestige of the higher educational institution, expressed under the subcategory "prestige of an institution", (*I entered Šiauliai University because good lecturers and coaches work here*). Making a decision regarding the choice of the speciality and studies, the category "internal motives" is dominated by the subcategory "hobbies and interests", (*I wanted to continue and improve the interest I started, to pursue maximal results*), and interests in the sport activity and career (*I aimed to become a good physical education teacher or coach, that is why I study*). Quite a significant share of students link the choice of physical education studies with talents for the sporting activity (*when I was learning at school, I was mostly attracted by physical education classes, I understood that I have talents for that*).

Internal factors that determined the choice of the branch of sport are generalised in Table 6.

6 lentelė. Vidiniai sporto šakos pasirinkimo motyvai (N = 26)

Table 6. Internal motives of choosing the branch of sport (N = 26)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Teiginiai, įrodantys sporto šakos pasirinkimo motyvus Statements, proving the motives of choosing the branch of sport
Viena sporto šaka One branch of sport	18 / 36	Interesai, polinkiai, potraukiai, idealai Interests, inclinations, urges, ideals	(31) [Futbolas yra ta sporto šaka, kuri mane labiausiai žavi.] (39; 2) [Mano sporto šaka šiuo metu yra futbolas. Pasirinkau todėl, kad nuo vaikystės visas dienas leisdavau kieme su draugais ir futbolo kamuoliu. Kokių 11 m. pradėjau lankyti futbolo būrelį.] (24). (31) [Football is that branch of sport which attracts me most.] (39; 2) [At the moment my branch of sport is football. I chose it because since childhood I would play football with my friends outside. When I was some 11 years old, I started to attend the football club.] (24).
			[Nuo ketvirtos klasės iki dabar tebesportuoju tinklinį ir dirbu tinklinio treneriu.] (11). [Since the fourth form up till now I have been going in for volleyball and work as a volleyball coach.] (11).
			[Karatė sportuoju dešimtus metus, pasirinkau būdamas ketvirtoje klasėje.] (11). [I have been going in for karate for ten years; I chose it in the fourth form.] (11).
			[Mano sporto šaka kol kas lengvoji atletika – bėgimas. Aš be jos neišsivaizduoju savo dienos, savo dienotvarkės ir tolesnių perspektyvų.] (8) [Lengvoji atletika mano gyvenime sudaro svarbią vietą. Aštuonerius metus sportuoju, vieną kartą buvau metusi sportą, tūkstančius kartų gailėjausi tokiu sprendimu, daug kartų pasiekiau sporte užsibrėžto tikslo.] (14). [My branch of sport so far is track-and-field events - running. I do not imagine my day, my daily schedule and further perspectives without it.] (8) [Track-and-field events are a very important part in my life. I have been going in for sports for eight years, once I deserted sport, then I regretted such stupid decision thousand times, many times I reached the set goal in sport.] (14).

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Teiginiai, įrodantys sporto šakos pasirinkimo motyvus Statements, proving the motives of choosing the branch of sport
Viena sporto šaka One branch of sport	18 / 36	Interesai, polinkiai, potraukiai, idealai Interests, inclinations, urges, ideals	[Nuo pat vaikystės žaidžiau krepšini kieme, vėliau mokykloje, sporto salėse. Turiu ne vieną diplomą.](31). [Since the very childhood I would play basketball outside, later at school, in sport halls. I have numerous diplomas.](31).
Keletas sporto šakų Several branches of sport	8 / 16	Polinkiai, įsitikinimai, interesai Inclinations, convictions, interests	[Sportuoju nuo vaikystės, patinka dviračių sportas ir lengvoji atletika.] (29). [I have been going in for sports since childhood; I like cycling and track-and-field events.] (29).
			[Pradėjau sportuoti ketvirtoje klasėje. Pradžioje lankiau krepšinio treniruotes, bet dėl to, kad tuo metu mažai vyko varžybų, perėjau į tinklinio treniruotes.] (17). [I started to go in for sports in the fourth form. In the beginning I attended basketball training sessions but because there were few matches at that time, I proceeded to volleyball training sessions.] (17).
			[Labai norėjau būti plaukiku, bet treniruotis negalėjau, nes nebuvo baseino, todėl sporto mokykloje lankiau lengvosios atletikos treniruotes. Dabar turiu galimybes ir lankau plaukimo užsiėmimus ir man tai patinka.] (9). [I wanted to become a swimmer so much but I could not go into training because there was no swimming pool; therefore, I attended track-and-field training sessions at school. Now I have possibilities and go into swimming training sessions and I enjoy it very much.] (9).

Vidinių sporto šakos pasirinkimo motyvų grupėje išskirtos dvi: „viena sporto šaka“ ir „keletas sporto šakų“ kategorijos. Refleksijų analizė rodo, kad kūno kultūros ir sporto pedagogiką studijuojantieji turi tvirtesnius vidinius motyvus vienos sporto šakos praktikai (*futbolo, lengvosios atletikos, karatė, krepšinio, regbio, tinklinio*). Informantų sporto šakos pasirinkimo motyvai dažniausiai siejami su interesais, idealais, polinkiais, potraukiais (*futbolas yra ta sporto šaka, kuri mane labiausiai žavi; lengvoji atletika mano gyvenime sudaro svarbią vietą*). Informantų refleksijų turinio teiginiai leido nustatyti vidutinių jų sportinės karjeros periodą (*sportuoju dešimtus metus; kokių 11 m. pradėjau lankyti futbolo būrelį; pradėjau sportuoti nuo septintos klasės; pame nu buvau 6 m., kai pirmą kartą nuvedė į baseiną*), todėl teigtina, kad kai kurių studentų treniravimosi trukmės vidurkis apima 10 ± 12 m., kas rodo jų tvirtą apsisprendimą sportinei veiklai. Daugiau nei vienos sporto šakos pasirinkimo vidinius motyvus refleksijose išsakė beveik nedaugelis studentų (*sportuoju nuo vaikystės, patinka dviračių sportas ir lengvoji atletika*).

Išoriniai sporto šakos pasirinkimą lėmę motyvai apibendrinti 7 lentelėje.

Two categories – “one branch of sport” and „several branches of sport” – were distinguished in the group of internal motives of choosing the branch of sport. The analysis of the reflections shows that those who study physical and sport education have firmer internal motives for the practice of one branch of sport, (*football, track-and-field events, karate, basketball, rugby, volleyball*). The motives of the informants’ choice of the branch of sport are most often linked with interests, ideals, inclinations, urges, (*football is the branch of sport which attracts me most; track-and-field events are a very important part in my life*). The statements of the content of the informants’ reflections enable to identify an average period of sports career (*I have been going in for sports for ten years; around 11 years old I started to attend the football club; I started to go in for sports since the seventh form; I remember I was six when I was first taken to the swimming pool*); therefore, it is stated that the average duration of certain students’ training is 10 ± 12 years; this indicates their firm resolve for the sporting activity. Internal motives of choosing more than one branch of sport were imparted by not many students (*I have been going in for sports since childhood; I like cycling and track-and-field events*).

External motives that determined the choice of the branch of sport are generalised in Table 7.

7 lentelė. Išoriniai sporto šakos pasirinkimo motyvai (N = 24)
Table 7. External motives of choosing the branch of sport (N = 24)

Kategorijos Categories	N / %	Subkategorijos Subcategories	Teiginiai, įrodantys sporto šakos pasirinkimo motyvus Statements, proving the motives of choosing the branch of sport
Viena sporto šaka One branch of sport	13 / 26	Vyresnis brolis (<i>krepšinis</i>) Senior brother (<i>basketball</i>)	[Krepšinį pasirinkau todėl, kad dvejomis metais vyresnis brolis lankė treniruotes ir jam neblogai sekėsi, aš norėjau išmokti žaisti kaip jis.] (31). [I chose basketball because my brother, who is two years my senior, went into training and he quite succeeded, I wanted to learn to play like him.] (31).
		Tėtis (<i>karatė, plaukimas</i>) Father (<i>karate, swimming</i>)	[Pradėjau sportuoti būdamas penkerių, kai į karatė treniruotes atvedė tėtis, ši sporto šaka man pasirodė keista. Aš jau sportuoju 15 m., ašpsprendžiau būti karatė treneris.] (43) [Pamenu buvau 6 m., kai pirmą kartą tėtis nuvedė į baseiną. Dabar jau sportuoju keturioliktus metus ir, atrodo, kad be plaukimo nebegalėčiau gyventi.] (15; 7). [I started to go in for sports when I was five, when my father took me to karate training sessions, this branch of sport appeared strange. I have already been going in for sports for 15 years; I have decided to become a karate coach.] (43) [I remember I was six when my dad took me to the swimming pool first. I've been going in for sports for fourteen years by now and it seems that I couldn't live without swimming.] (15; 7).
		Mokytojas (<i>lengvoji atletika</i>) Teacher (<i>track-and-field events</i>)	[Man yra 19 m. Aš pradėjau sportuoti nuo septintos klasės, nes mokytojas pakvietė į lengvosios atletikos būrelį.] (8). [I am 19. I started to go in for sports since the seventh form because the teacher invited me to attend the track-and-field events club.] (8).
		Treneris (<i>atletinė gimnastika, lengvoji atletika</i>) Coach (<i>athletic gymnastics, track-and-field events</i>)	[Esu išbandęs daugelį sporto šakų ir galiausiai pasirinkau atletinę gimnastiką, į treniruotę pakvietė treneris.] (44). [Trenerė pasiūlė lankyti lengvąją atletiką. Aš nieko negalvojusi sutikau ir dar pakviečiau savo geriausią draugę. Nuo tos dienos treniruojusi septynerius metus, man patinka ši sporto šaka.] (20). I have tried many branches of sport and finally stopped at athletic gymnastics; the coach invited me to its training sessions.] (44). [The coach advised to go in for track-and-field events. I thoughtlessly agreed and took my best friend together. Since that day I have been going into training for seven years, I like this branch of sport.] (20).
		Draugas (<i>regbis</i>) Friend (<i>rugby</i>)	[Vieną dieną draugas pasiūlė lankyti regbio treniruotes.] (49). [One day a friend offered to attend rugby training sessions.] (49).
Keletas sporto šakų Several branches of sport	11 / 22	Brolis (<i>regbis ir kultūrizmas</i>) Brother (<i>rugby and bodybuilding</i>)	[Kaip ir mano brolis, suderinu regbio treniruotes su kultūrizmu.] (23). [I combined rugby training sessions with bodybuilding like my brother.] (23).
		Treneris (<i>krepšinis ir lengvoji atletika</i>) Coach (<i>basketball and track-and-field events</i>)	[Nuo trečios klasės pradėjau lankyti krepšinio būrelį, jį lankiau trejus metus <...> treneris iš Maskvos atėjo į mano tėvų namus, prašė, kad leistų lankyti lengvąją atletiką.] (8). [From the third form I started to attend the basketball club, I have been attending it for three years <...> the coach from Moscow came to my parents' home and asked for the permission to go in for track-and-field events.] (8).
		Asmuo nežinomas (<i>karatė ir futbolas</i>) The person is unknown (<i>karate and football</i>)	[Maždaug 6 m. buvau nuvestas į karatė užsiėmimus, tačiau man „muštis“ nepatiko, antroje klasėje pradėjau lankyti futbolo treniruotes.] (23; 2). [When I was about 6 years old, I was taken to karate training sessions but I did not like to "fight", in the second form I started to attend football training sessions.] (23; 2).
		Asmuo nežinomas (<i>futbolas ir krepšinis</i>) The person is unknown (<i>football and basketball</i>)	[Pakviestas aš nedvejodamas sutikau dalyvauti futbolo varžybose, nors taip pat jaučiau aistrą krepšiniui ir jį žaidžiau. Vis dėlto futbolą žaidžiu iki šių dienų už Šiaulių miesto komandą, dalyvauju Lietuvos pirmenybėse.] (16). [Having been invited, without the slightest hesitation I agreed to participate in the football match, though I also had a passion for basketball and played it. Anyway I play football till now, at the moment I play for the team of Šiauliai city, I participate in national championships.] (16).

Išorinių sporto šakos pasirinkimo motyvų pasiskirstymo kategorijose vyrauja vienos sporto šakos pasirinkimo veiksniai, susieti su įvairiais asmenimis. Daugelio informantų refleksijose išorinio motyvo teiginiai siejami su treneriu (*trenerė pasiūlė lankyti lengvąją atletiką*). Kitiems sporto šakos pasirinkimą lėmė šeimos nariai, dažniau tėtis (*į karatė treniruotes atvedė tėtis*), kūno kultūros mokytojas (*mokytojas*

The factors of choosing one branch of sport related to various persons dominate in the categories of distribution of external motives, choosing the branch of sport. In many informants' reflections the statements of the external motives are related to the coach (*the coach advised to go in for track-and-field events*). For others the choice of the branch of sport was influenced by family members, the father more often (*the father took me to the karate training sessions*), the

pakvietė į lengvosios atletikos būrelį), mažiau studentai, veikiami draugų (*draugas pasiūlė lankyti regbio treniruotes*). Kategorijoje „keletas sporto šakų“ išoriniai motyvai taip pat sąlygoti draugų, šeimos narių, trenerio, jie lėmė dviejų ar keleto sporto šakų pasirinkimą ir apsisprendimą (*kaip ir mano brolis, su derinu regbio treniruotes su kultūrizmu.*). Nemažai informantų, rašydami „*pakviestas*“, „*buvau nuvestas*“, konkretaus išorinio veiksnio neįvardija.

Išvados

Teorinėje motyvacijos sampratos plotmėje mokslininkų nuomonės nėra vienalytės, tačiau daugelio pripažįstami ir akcentuojami vidinės ir išorinės motyvacijos veiksniai, o pagrindiniais motyvacijos komponentais nurodomi *elgesio kryptingumas, trukmė ir intensyvumas*.

Išsiaiškinus studentų vidinės sportinės veiklos motyvacijos ypatumus paaiškėjo, kad siekiant sportinės veiklos tikslų būdingiausi yra šie motyvų tipai: pasididžiavimo pasiektais rezultatais jausmas, meistriskumo siekis, noras būti sveikam ir stipriam, galimybė ir siekis išsiugdyti sportininkui būdingas asmens savybes ir vertybes. Pasitikėjimo jausmas yra vyraujantis motyvas apsisprendžiant sportinei veiklai.

Studentų išorinės sportinės veiklos motyvacija atskleidė tokius informantų grupei būdingus požymius: sportinės veiklos tikslų kategorijoje įtakingiausi sportinei veiklai yra geri santykiai su treneriu kaip asmeniu, ugdančiu vertybes ir pasitikėjimą savimi. Ryški šioje kategorijoje yra tarpkultūrinio bendravimo per sportinę veiklą galimybė, grindžiama pažinimo intereso ir meistriskumo siekio bendrumu.

Vidinės ir išorinės motyvų sportuoti sąsajos išryškino tai, kad asmenines ir aplinkos paskatas bei motyvus sportuoti lemia įvairūs motyvų deriniai, o motyvų stiprumui ir pastovumui reikšmės turi meistriskumo, savęs įtvirtinimo siekis.

Sportinės veiklos tikslų kryptingumą lemia interesus ir poreikis sportinei veiklai, jos pobūdis ir rezultatyvumas, orientuotas į sportinės veiklos sėkmę, profesinį apsisprendimą ir karjerą. Sportinės veiklos kryptingumą ir reikšmingumą asmenybei pagrindžia ir sporto šakos pasirinkimo motyvai.

Studentų refleksijų turinys išryškino tai, jog kūno kultūros studijų pasirinkimui įtaką daro tiek vidiniai, tiek ir išoriniai motyvai. Išorinių motyvų kategorijoje lemiantys yra sporto kolektyvo, draugų ir trenerio įtakos motyvai bei motyvai, susieti su gyvenamąja

physical education teacher (*the teacher invited me to the track-and-field events club*); students are less influenced by friends (*the friend advised to attend the rugby training sessions*). In the category “several branches of sport” external motives are also determined by friends, family members, the coach, who determined the choice of two or several branches of sport and the resolve (*I combine rugby training sessions with bodybuilding like my brother*). Quite a big part of the informants do not name a concrete external factor when they write “*invited*”, “*was taken*”.

Conclusions

On the theoretical plane of the concept of motivation the scientists' opinions are not uniform; however, many of them acknowledge and emphasize the factors of internal and external motivation, and *behaviour directiveness, duration* and *intensity* are distinguished as the key components of motivation.

Having found out the peculiarities of students' internal motivation for the sporting activity, it came out that seeking the goals of the sporting activity, the most common types of motives of the sporting activity were as follows: the feeling of pride in the achieved results, the endeavour of prowess, the wish to be healthy and strong, the opportunity and endeavour to develop features and values that are characteristic to a sportsman. The feeling of self-confidence is a dominating motive, making a resolve for the sporting activity.

Motivation of students' external sporting activity disclosed the following features characteristic to the informants' group: in the category of the goals of the sporting activity the most influential for the sporting activity are good relations with the coach as with the person who develops values and self-confidence. In this category significant is the opportunity of intercultural communication through sporting activity, based on the commonality of cognition interest and endeavour of prowess.

The links of internal and external motives to go in for sports highlighted that personal and environmental incentives and motives to go in for sports are determined by various combinations of motives, whilst the strength and the stability of motives are significantly influenced by the endeavour of prowess and self-consolidation.

Directiveness of the sporting activity is determined by interest and need for the sporting activity, its type and productivity, orientated to the success of the sporting activity, professional resolve and career. Directiveness and significance of the sporting activity are also grounded by the motives of choosing the branch of sport.

The content of students' reflections highlighted that the choice of physical education studies is influenced by both internal and external motives. In the

vieta. Vidinių motyvų kategorijoje išryškunami pomėgio, intereso sportinei veiklai ir karjerai bei sportiniai gabumai ir gebėjimai.

Refleksijų teiginiai atskleidė vidinį ir išorinį kasdienio sportininkų gyvenimo pažinimą, vertybių pasaulį. Kūno kultūros ir sporto pedagogikos studentų sportinės veiklos tikslai ir apsisprendimas šiai veiklai yra motyvuoti, o motyvai ilgalaikiai, stabilūs ir kryptingi, jie susiejami su studento individualia saviraiška ir socialine-kultūrine aplinka.

category of external factors critical factors are the influence and motives of the sport collective, friends and coach as well as the motives related to the place of residence. In the category of internal factors the factors of hobby, interest in the sporting activity and career and those of sport talents and abilities are highlighted.

The statements of the reflections disclosed internal and external cognition of daily sportsmen's life and the world of values. The goals and the resolve of physical and sport education students' sporting activity for this activity are motivated and the motives are long-term, stable and directive; they are related to the students' individual self-expression and socio-cultural environment.

Literatūra • References

Armonienė, J. (1997). Studentų fizinės veiklos motyvacijos analizė. *Pedagogika*, 34, 158–163.

Felser, G. (2006). *Motyvacijos būdai: asmens sėkmę lemiantys faktoriai, praktinis psichologijos panaudojimas*. Vilnius: Alma littera.

Flood, S. E., Hellstedt, J. C. (2002). Gender differences in motivation for intercollegiate athletic participation. *Journal of Sport Behaviour*, 14, 159–168.

Jovaiša, L., Vaitkevičius, J. (1987). *Pedagogikos pagrindai*. 1 d. Kaunas: Šviesa.

Grajauskas, L. (2008). Jaunųjų (12–14 metų) orientacinių rengimų modeliavimas taikant treniravimo priemonių ir metodų įvairovę (*Daktaro disertacijos santrauka*, Šiaulių universitetas, 2008).

Leonavičius, J. (1996). Stojimo į aukštąją mokyklą veiksniai ir motyvų kitimas. *Filosofija. Sociologija*, 3 (18), 18–24.

Malinauskas, R. (1998). Vaikinių, kurie renka boksą, motyvacijos ypatumai. *Sporto mokslas*, 3 (12), 20–22.

Malinauskas, R. (2008). Krepšinių žaidžiančių studentų sportinės veiklos motyvacija. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 4, 57–62.

Mališauskas, E., Armonienė, J. (1993). Vilniaus studentų požiūrio į kūno kultūrą analizė. *Įvairaus amžiaus žmonių sveikos gyvensenos problemos*, 112–113.

Motiejūnas, F. (2001). Neakivaizdinių studijų Lietuvos kūno kultūros akademijoje veiksniai ir motyvai. *Sociologija: praeitis, dabartis, perspektyvos: mokslinės konferencijos pranešimų medžiaga* (p. 418–422). Kaunas: Technologija.

Motiejūnas, F. (1998). Skatinamosios priežastys stoti į Lietuvos kūno kultūros institutą. *Stojimo į aukštąją mokyklą veiksniai ir motyvai*, 156–176.

Rychman, R., Hamel, J. (1995) Male and female adolescents motives related to involvement in organized team sports. *International Journal of Psychology*, 26, 383–398.

Rupšienė, L. (2007). *Kokybinio tyrimo duomenų rinkimo metodologija: metodinė knyga* Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.

Leonavičius, J. (Red.). (1998). *Stojimo į aukštąją mokyklą veiksniai ir motyvai: straipsnių rinkinys*. Kaunas: Technologija.

Stonkus, S. (Red.). (2002). *Sporto terminų žodynas*. T. 1. 2-asis patais. ir papild. leid. Kaunas: Lietuvos Kūno kultūros akademija.

Tilindienė, I. (2000). Sportinė veikla kaip paauglio santykio su savimi formavimosi sąlyga (*Daktaro disertacijos santrauka*, Lietuvos kūno kultūros akademija, 2000).

Valantinienė, I., Eidukaitienė, L. (2007). Sporto vadybininkų profesinės karjeros pasirinkimą lemiantys veiksniai ir asmenybės savybės. *Ugdymas. Kūno kultūra. Sportas*, 4, 94–102.

Želvys, R. *Švietimo vadybos pagrindai*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

Žydzūnaitė, V. (2003). Komandinio darbo kompetencijų edukacinė diagnostika ir jų vystymo, rengiant slaugytojus pagrindimas. *Socialiniai mokslai. Edukologija*. Kaunas: Technologija.

Страус, Ф., Корбин, Дж. (2001). Основы качественного исследования: обоснованная теория, процедуры и техники. *Пер. с англ. и послесловие Т. С. Васильевой*. Москва: Эдиториал УРСС.

REGINA TAMULAITIENĖ

Humanitarinių mokslų (istorija) daktarė,
Šiaulių universiteto Istorijos katedros docentė.
Moksliniai interesai: kūno kultūros ir sporto
edukologija, mokytojų rengimas, sporto filosofija ir
istorija.

PhD in Humanities (history),
Associate Professor of the Department of History,
Šiauliai University.
Research interests: education studies of physical
education and sport, teacher training, sport
philosophy and history.

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania

E-mail: regatamul@yahoo.com

VILHELMINA LUKAVIČIENĖ

Šiaulių universiteto Edukologijos katedros lektorė.
Moksliniai interesai: ugdymo proceso kokybė ir
modeliavimas, projektų vadyba, mokytojų rengimas.

Lecturer of the Department of Education Studies,
Šiauliai University.
Research interests: quality and modelling of
educational process, project management, teacher
training.

Address: P. Višinskio Str. 25, LT-76351 Šiauliai, Lithuania

E-mail: vilhelmina@splius.lt